

Fjärilar från Värmlands ekområde.

Af

Einar Wahlgren.

Å annat ställe¹ har jag meddelat resultaten af en undersökning rörande en del af det värmländska barrskogsområdets entomogeografi, speciellt beträffande fjärilarna. För att rätt kunna bedöma faunans sammansättning inom barrskogsområdet är det emellertid nödvändigt att till jämförelse äfven känna dess sammansättning inom ekområdet, och jag har därför försökt skaffa mig en så god kännedom om denna, som det under förhanden varande omständigheter varit mig möjligt. Då dessutom vår kännedom em fjärilarnas utbredning inom västra delen af södra Sverige varit så godt som ingen, har jag ansett nedanstående förteckning vara värd of-fentliggörande.

Väl har jag själf endast en kortare tid vistats inom området, men jag har i stället haft tillfälle att taga kännedom om den rikhaltiga och vackra samling af isynnerhet sydvärmländska fjärilar, som af Värmlands museum förvärfvats efter framlidne konservator A. H. CHRISTIERNSSON i Kristinehamn. Dessa äro till allra största delen insamlade vid Kurlanda i närheten af nämnda stad och således ungefär i själfva ekgränsen. Dessa fjärilar har jag själf varit i tillrälle att genomse, granska och till stor del bestämma. Men dessutom har det lyckats mig att för saken intressera den erfarne sam-laren och kännaren af södra Värmlands entomologi, läro-

¹ Bidrag till kännedomen om Öfre Klarälfdalens entomogeografi. Arkiv f. zoologi, 1908.

verksadjunkten G. LÖFGREN i Hälsingborg, som haft vänligheten att från sina samlingar och anteckningar lämna mig skriftliga upplysningar angående förekomsten af en mängd arter, som saknades i Värmlands museums samling. Dessa äro i den följande förteckningen utmärkta med * och härstamma med få undantag, till hvilka jag återkommer, från trakten af Karlstad, således ett par tre mil söder om ekgränsen.

Papilionidæ.

Papilio machaon L.

Parnassius apollo L.

Pieridæ.

Aporia crataegi L.

Leptidia sinapis L.

Pieris brassicæ L.

Colias palæno L.

» *rapæ* L.

* » *hyale* L.

» *napi* L.

Gonepteryx rhamni L.

Euchloë cardamines L.

Nymphalidæ.

Limenitis populi L.

Argynnis lathonia L.

Pyrameis atalanta L.

» *aglaja* L.

» *cardui* L.

* » *adippe* L.

Vanessa io L.

cum ab. cleodoxa O.

» *urticæ* L.

* *Erebia ligea* L.

» *antiopa* L.

* *Satyrus semele* L.

Polygonia c-album L.

Pararge hiera

Melitæa athalia ROTT.

* » *mæra*

Argynnis selene SCHIFF.

* *Aphantopus hyperanthus* L.

cum ab. thalia HB.

Epinephele jurtina L.

et ab. rinaldus HBST.

* *Coenonympha hero* L.

» *euphrosyne* L.

» *pamphilus* L.

» *pales* L. v.?

* » *tiphon* ROTT.

» *ino* ROTT.

Lycænidæ.

<i>Callophrys rubi</i> L.	<i>Lycæna argus</i> L.
* <i>Zephyrus betulæ</i> L.	» <i>argyrognomon</i> BRGSTR.
<i>Chrysophanus virgaureæ</i> L.	» <i>optilete</i> KNOCH.
» <i>hippotoë</i> L.	» <i>icarus</i> ROTT.
cum var. <i>Stieberi</i> GERH.	» <i>amanda</i> SCHN.
» <i>phlæas</i> L.	» <i>semiargus</i> ROTT.
<i>Cyaniris argiolus</i> L.	» <i>cyllarus</i> ROTT.

Hesperidæ.

* <i>Pamphila comma</i> L.	<i>Hesperia malvæ</i> L.
* » <i>sylvanus</i> ESP.	

Sphingidæ.

* <i>Smerinthus populi</i> L.	<i>Chærocampa elpenor</i> L.
* » <i>ocellata</i> L.	<i>Metopsilus porcellus</i> L.
<i>Dilina tiliæ</i> L.	<i>Macroglossa stellatarum</i> L.
cum ab. <i>maculata</i> WLLGR.	<i>Hemaris fuciformis</i> L.
<i>Sphinx ligustri</i> L.	» <i>scabiosæ</i> Z.
<i>Hyloicus pinastri</i> L.	

Notodontidæ.

<i>Cerura bifida</i> HB.	<i>Phalera bucephala</i> L.
* <i>Notodonta dromedarius</i> L.	* <i>Pygæra curtula</i> L.

Lymantriidæ.

* <i>Dasychira fascelina</i> L.	<i>Stilpnotia salicis</i> L.
---------------------------------	------------------------------

Lasiocampidæ.

<i>Pæcilocampa populi</i> L.	<i>Macrothylacia rubi</i> L.
<i>Lasiocampa quercus</i> L.	

Endromididæ.

<i>Endromis versicolora</i> L.

Saturniidæ.

<i>Saturnia pavonia</i> L.

Noctuidæ.

<i>Acronycta leporina</i> L.	<i>Hadena rurea</i> F.
» <i>auricoma</i> F.	» <i>basilinea</i> F.
» <i>rumicis</i> L.	» <i>secalis</i> L.
<i>Agrotis strigula</i> THNB.	<i>cum ab. nictitans</i> ESP.
» <i>augur</i> F.	<i>et ab. leucostigma</i> ESP.
» <i>pronuba</i> L.	<i>Polia chi</i> L.
» <i>cum ab. innuba</i> TR.	<i>Dasypolia templi</i> THNB.
» <i>triangulum</i> HUFM.	<i>Brachionycha nubeculosa</i> ESP.
* » <i>C nigrum</i> L.	<i>Miselia oxyacanthæ</i> L.
» <i>brunnea</i> F.	<i>Chloantha polyodon</i> CL.
» <i>cuprea</i> HB.	<i>Trachea atriplicis</i> L.
» <i>plecta</i> L.	<i>Euplexia lucipara</i> L.
* » <i>putris</i> L.	<i>Æaspidea celsia</i> L.
» <i>exclamationis</i> L.	<i>Hydroecia nictitans</i> BKH.
* » <i>tritici</i> L.	<i>cum ab. erythrostigma</i> HW.
<i>Pachnobia rubricosa</i> F.	» <i>micacea</i> ESP.
<i>Charæas graminis</i> L.	<i>Leucania impura</i> HB.
<i>Epineuronia popularis</i> F.	» <i>pallens</i> L.
» <i>cespitis</i> F.	» <i>comma</i> L.
<i>Mamestra advena</i> F.	<i>Caradrina quadripunctata</i> F.
* » <i>tincta</i> BRAHM.	» <i>alsines</i> BRAHM.
* » <i>brassicæ</i> L.	<i>Rusina umbratica</i> GOEZE.
* » <i>oleracea</i> L.	<i>Amphipyra tragopogonis</i> L.
* » <i>geniste</i> BKH.	<i>Tæniocampa gothica</i> L.
» <i>dissimilis</i> KNOCH.	<i>cum v. gothicina</i> HS.
» <i>thalassina</i> ROTT.	» <i>opima</i> HB.
* » <i>pisi</i> L.	<i>Panolis griseovariegata</i> G:ZE.
* » <i>dentina</i> ESP.	<i>Cosmia paleacca</i> ESP.
» <i>reticulata</i> VILL.	<i>Xanthia lutea</i> STRÖM.
<i>Dianthoecia cucubali</i> FUESSL.	<i>Orrhodia vaccinii</i> L.
* <i>Bombycia viminalis</i> F.	<i>cum ab. mixta</i> STGR.
* <i>Miana strigilis</i> CL.	» <i>rubiginea</i> F.
* <i>Bryophila raptricula</i> HB.	<i>Scopelosoma satellitia</i> L.
<i>Celæna matura</i> HUFN.	<i>Xylina socia</i> ROTT.
<i>Hadena porphyrea</i> ESP.	» <i>furcifera</i> HUFN.
» <i>gemnea</i> TR.	» <i>ingrica</i> HS.
» <i>monoglypha</i> HUFN.	» <i>lamda</i> F.
» <i>lateritia</i> HUFN.	<i>Calocampa vetusta</i> HB.

<i>Calocampa exoleta</i> L.	<i>Plusia pulchrina</i> HW.
» <i>solidaginis</i> HB.	» <i>gamma</i> L.
<i>Cucullia umbratica</i> L.	» <i>interrogationis</i> L.
» <i>lactucæ</i> ESP.	<i>Euclidia mi</i> CL.
<i>Anarta myrtilli</i> L.	» <i>glyphica</i> L.
» <i>cordigera</i> THNB.	<i>Catocala pacta</i> L.
<i>Scoliopteryx libatrix</i> L.	<i>Toxocampa pastinum</i> TR.
<i>Abrostola triplasia</i> L.	<i>Parascotia fuliginaria</i> L.
» <i>tripartita</i> HUFN.	<i>Laspeyria flexula</i> SCHIFF.
<i>Plusia moneta</i> F.	<i>Pechipogon barbalis</i> CL.
» <i>chrysis</i> L.	* <i>Bomolocha fontis</i> THNB.
» <i>festucæ</i> L.	<i>Hypena proboscidalis</i> L.

Cymatophoridae.

<i>Cymatophora or</i> F.	<i>Cymatophora duplaris</i> L.
» <i>fluctuosa</i> HB.	

Brephidæ.

Brephos partenias L.

Geometridæ.

<i>Geometra papilionaria</i> L.	<i>Ortholita cervinata</i> SCHIFF.
* » <i>vernaria</i> HB.	» <i>limitata</i> SC.
<i>Nemoria viridata</i> L.	<i>Odezia atrata</i> L.
<i>Thalera putata</i> L.	<i>Lobophora carpinata</i> BKH.
» <i>lactearia</i> L.	<i>Eucosmia undulata</i> L.
<i>Acidalia similata</i> THNB.	<i>Lygris prunata</i> L.
* » <i>ochrata</i> SC.	» <i>testata</i> L.
» <i>pallidata</i> BKH.	» <i>populata</i> L.
» <i>aversata</i> L.	» <i>associata</i> BKH.
<i>cum ab. spoliata</i> STGR.	<i>Larentia ocellata</i> L.
» <i>emarginata</i> L.	» <i>bicolorata</i> HUFN.
* » <i>immorata</i> L.	* » <i>variata</i> SCHIFF.
» <i>incanata</i> L.	» <i>juniperata</i> L.
» <i>fumata</i> STPH.	» <i>siterata</i> HUFN.
* » <i>inmutata</i> L.	» <i>truncata</i> HUFN.
<i>Ephyra pendularia</i> CL.	<i>cum ab. perfusata</i> HW.
<i>Rhodostrophia vibicaria</i> CL.	* » <i>munitata</i> HB.

<i>Larentia viridaria</i> F.	<i>Numeria pulveraria</i> L.
» <i>fluctuata</i> L.	* <i>Ellopia prosapiaria</i> L.
» <i>didymata</i> L.	<i>Ennomos alniaria</i> L.
» <i>cambrica</i> CURT.	* » <i>erosaria</i> HB.
» <i>vespertaria</i> BKH.	<i>Selenia bilunaria</i> ESP.
» <i>incursata</i> HB.	» <i>lunaria</i> SCHIFF.
» <i>montanata</i> SCHIFF.	» <i>tetralunaria</i> HUFN.
» <i>suffumata</i> HB.	<i>Gonodontis bidentata</i> CL.
» <i>quadrifasciata</i> CL.	<i>Himera pennaria</i> L.
» <i>ferrugata</i> CL.	<i>Angerona prunaria</i> L.
» <i>dilutata</i> BKH.	* <i>Eurymene dolabraria</i> L.
» <i>sociata</i> BKH.	<i>Epione apiciaria</i> SCHIFF.
» <i>albicillata</i> L.	» <i>parallelaria</i> SCHIFF.
» <i>hastata</i> L.	<i>Semiothisa notata</i> L.
* <i>cum v. subhastata</i> NOLCK.	» <i>alternaria</i> HB.
* » <i>alchemillata</i> L.	» <i>signaria</i> HB.
» <i>minorata</i> TR.	» <i>liturata</i> CL.
» <i>albulata</i> SCHIFF.	* <i>Amphidasis betularia</i> L.
» <i>obliterata</i> HUFN.	<i>Boarmia cinctaria</i> SCHIFF.
» <i>bilineata</i> L.	» <i>repandata</i> L.
» <i>ruberata</i> FRR.	» <i>crepuscularia</i> HB.
» <i>silaceata</i> HB.	» <i>scopularia</i> THNBG.
» <i>corylata</i> THNBG.	<i>Fidonia carbonaria</i> CL.
» <i>comitata</i> L.	<i>Ematurga atomaria</i> L.
* <i>Tephroclystia absinthiata</i> CL.	<i>cum ab. obsoletaria</i> ZETT.
* » <i>succenturiata</i> L.	<i>Bupalus piniarius</i> L.
* <i>Chloroclystis rectangulata</i> L.	<i>Thamnonoma loricaria</i> EV.
<i>Epirrhantispulverata</i> THNBG.	» <i>brunneata</i> THNBG.
<i>Abraxas marginata</i> L.	<i>Phasiane petraria</i> HB.
<i>Dilinia pusaria</i> L.	» <i>clathrata</i> L.
» <i>exanthemata</i> SC.	<i>Perconia strigillaria</i> HB.

Cymbidæ.

- Hylophila prasinana* L.   **Hylophila bicolorana* FUESL.

Arctiidæ.

- Spilosoma menthastri* ESP.   *Parasemia plantaginis* L.
Phragmatobia fuliginosa L.   *Diacrisia sanio* L.

synes uppgiften i »Nordens fjärilar» om dess flygtid (maj och augusti-september) tariffva modifikation.

Argynnis selene-aberrationerna funna vid Kurlanda ³/₇ 1893 (CHRISTIERNSSON).

Argynnis pales, sannolikt v. *arsilache*, funnen vid Sandbäckstjärnen vid Karlstad samt vid Grönmyra i Nors socken (LÖFGREN).

Coenonympha tiphon. De tre insamlade exemplaren från Karlstad torde enl. Dr. LÖFGREN icke tillhöra hufvudformen men knappast heller äro de utpräglade *laidion*. Så t. ex. mäter en ♂ 38.5 och de båda ♀♀ fullt 40 mm. mellan vingspetsarna; bakvingarna äro å det förstnämnda ex. tecknade å undersidan med 4 stycken ögonfläckar, af hvilka de mel-lersta äro försedda med tydliga hvita pupiller; äfven honorna som ha färre ögonfläckar ha dessa försedda med hvit pupill, o. s. v.

Bryophila raptricula, förut endast känd från Skåne och Stockholmstrakten, förekommer ej sällsynt i Karlstadstrakten (LÖFGREN).

Plusia moneta, förut uppgifven för Skåne, Öland och Östergötland, är af CHRISTIERNSSON upprepade gånger anträffad, sannolikt i Kristinehamnstrakten.

Catocala pacta, i »Nordens fjärilar» uppgifven för Skåne och Västergötland, fångades af CHRISTIERNSSON vid Kristinehamn ⁸/₉ 1899.

Geometra vernaria, förut blott känd från Skåne och Västergötland, uppgifves af LÖFGREN från Karlstad.

Acidalia ochrata af LÖFGREN tagen vid Karlstad i juli 1898. En förvexling med den mycket lika *A. similata*, som äfven förekommer kring Karlstad, synes i detta fall vara utesluten, då Dr LÖFGREN på min begäran underkastat exemplaret en förnyad och noggrann granskning. Arten är förut endast funnen i Skåne och Småland.

Hylophila bicolorana uppgifves af LÖFGREN från Arvika. Den är förut blott känd från Skåne och Öland, hvarjämte ett ex. från Halland (LAMPA) finnes i Riksmuseets samling.

Att den i denna uppsats meddelade förteckningen icke kan göra anspråk på att vara fullständig, är ju utan vidare klart. Genast i ögonen fallande är t. ex., att det stora släk-

tet *Tephroclystia* endast är representeradt af tvenne arter. Af helt naturliga skäl vidlåder i långt högre grad denna brist den förteckning, jag förut uppställt öfver norra Klarälfdalens fjärilar. Det oaktadt tror jag dock, att en jämförelse dem emellan kan vara af intresse.

Af de 285 arter — hvarvid jag räknat *Larentia subhastata* som egen art — jag här upptagit från Värmlands ekområde, ha icke mindre än 61, således något mer än 21 % sin hittills kända nordgräns i östra Sverige vid eller söder om ekgränsen. Motsvarande siffra från öfre Klarälfdalen med dess 90 hittills kända arter utgör endast mellan 7 och 8 %.

Denna det värmländska ekområdets rikedom på sydliga former kompletteras af dess fattigdom på nordliga element. Till dessa är väl knappast att räkna någon annan än *Larentia subhastata*, medan i det långt ofullständigare kända värmländska barrskogsområdet ytterligare tvenne till denna kategori hörande arter äro funna.

Vare sig man således tar hänsyn till de sydligare eller de nordligare arterna, synes otvetydigt framgå, att gränsen för ekens utbredning äfven utgör en viktig entomogeografisk gräns, något som jag äfven i min förut citerade uppsats haft anledning framhålla.